

TAAS "IHMEPARANTUMINEN"!
PARI MINUUTTIA VAIKEROIDAAN
NIIN KUIN OLISI SAARILUU
POIKKI JA KOHTA OLLAAN
TAAS PELIKUNNOSSA!

ETELÄEUROOPPALAISET
FILMAAVAT AINA!

© Pauli Kallio - Pentti Otsamo

Ammatti: sarjakuvakäsikirjoittaja

Ville Hänninen

Sarjakuvakäsikirjoittajan arki on töyssyjä täynnä. Sarjat ja niitä julkaisevat lehdet tulevat ja menevät. Pauli Kallio uskoo kuitenkin edelleen työnsä mielekkyyteen.

- Kyllä sitä välillä ihmettelee, onko tässä mitään järkeä. Koska töistä maksetaan harvemmin kunnolla ja niitä on miten sattuu, niin kyllähän tämä välillä menee harrastuksen puolelle. Pauli Kallio toteaa lakonisesti työpöytänsä ääressä.

Kallion, 43, asunto on siisti, mutta tuhansien levyjen ja sarjakuvien verhoama. Yhdelle tavarantäyteisistä seinistään hän on asettanut käsikirjoittamiensa sarjakuvien piirrosoriginaaleja. Onpa joukossa myös Kauas pallot karkaavat -albumiin tehty piirroskuva Kalliosta potkaisemassa jalkapalloa. Kaikki kolme miehen sarjakuvista kuvastuvaa intohimoa ovat siis täysipainoisesti läsnä.

Kallion sarjakuvatyöläisen ura alkoi 1980-luvun alussa, Suuri kurpitsa -lehdessä, jota hän toimitti Reija Niemisen kanssa. Kymmenen vuotta myöhemmin hänestä tuli ammattimainen sarjakuvantekijä, joka on käsikirjoittanut sarjakuvia useimmille varteenotettaville suomalaisille sarjakuvapiirtäjille.

- Ensimmäinen sarjakuva, josta sain palkkion, oli Ilta-Sanomille tekemäni kuu-kauden kotimainen vuonna 1986. Sen piirsi Jussi Karjalainen. Hiljalleen aloin tehdä enemmän ja enemmän sarjakuvia lehdille, ja kirjallisuuden opintoni jäivät taka-alalle.

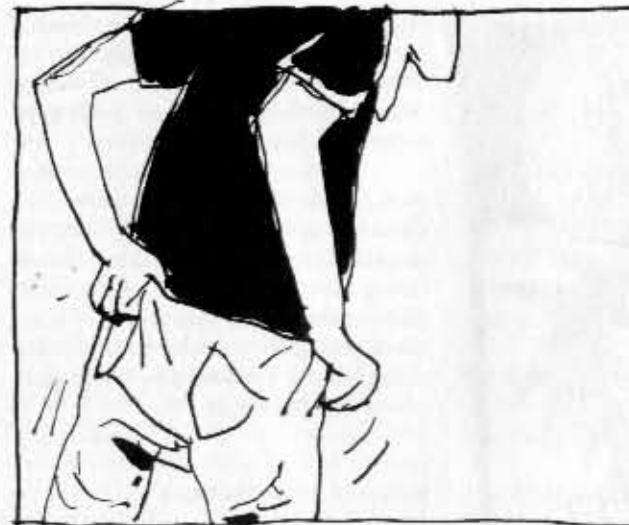
Tällä hetkellä Kallio kirjoittaa kolme säännöllisesti ilmestyvää sarjakuvaa, Kramppeja ja nyrjähdysää (Aviisi ja Elanto-lehti, piirtäjä Mika Lietzen), Ornette Birks Makkosen seikkailuja (Soundi, piirtäjä Ville Pirinen) sekä Annan ja Oton olohuonetta (Tv-maailma, piirtäjä Petteri Tikkanen, vuoden alusta lähtien Sami Vähä-aho). Lisäksi hän tekee Kati Kovácsin kanssa

satunnaisesti Ilta-Sanomien Onnen lahjoja, josta ilmestyy ensimmäinen kokoelma-albumi keväällä. Keväällä Ilta-Sanomissa nähdään myös Kramppi-jaksoja.

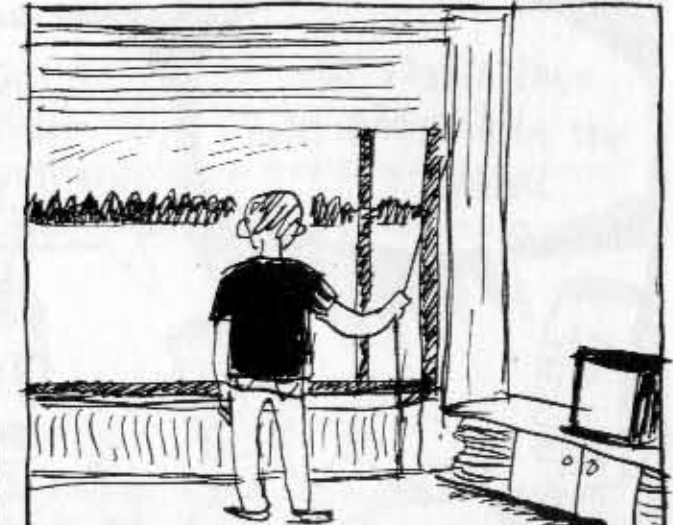
Sarjakuvantekijät saavat yleensä vähän palautetta. Kallio ei poikkea säännöstä.

- Palautetta tulee aika harvoin. Poikkeus oli Onnen lahjat. Kun minä ja Kati Kovács lomitimme Hesarissa Viiviä ja Wagneria pari vuotta sitten, se sai lähinnä paheksuvaa palautetta. Minulle oli yllätys, että sarja oli joidenkin mielestä liian ronski. Viivi ja Wagnerhan on käänteissään paljon hurjempia! Ilmeisesti ongelma oli siinä, että sarjassa ei soikkailut sika vaan suhteellisen realistisia ihmishahmoja. Kati ei myöskään piirrä järin söpösti. Hänen tyylistään huomaa heti, että kyse on aikuisten sarjakuvasta.

- Jos se olisi mahdollista, tekisin Onnen lahjoja enemmänkin. Samoin FC Palloseura on minulle hyvin mielinen sarja, jonka haluaisin nähdä ilmestyvän jossakin. Peräti

TARKOITUS OLI PANEUTUA KIRJALLISIIN TÖIHIN JA HARRASTUKSIIN.

OLIN TEHTÄILLUT VARASTOON KEVÄT-PUOLEN PAKOLLISET SARJAKUVAT...

...JOTEN MINULLA OLI AIKAA LUKEA KOTIMAISTA KIRJALLISUUTTA JA SUUNNITELLA SEN KIRJOITTAMISTA.

SIINÄ SIVUSSA TUTUTTELIN ENTISEN KOTISEUTUNI MAISEMIIN.

Käsikirjoittajan mielikuvitus ei lepää edes Nivalassa.

Otsamo on piirtänyt jo pitkään joskus ilmestyvään Palloseura 3 -albumiin uusia juttuja, mutta hän on jäänyt muiden töiden ja perhe-elämän koukkuun, eikä tunnu millään ehtivän.

Tarinoita ihosta ja maalaispunteista

Muutamia yksittäisiä pyrähdyksiä lukuun ottamatta Kallio on viimeisen kymmenen vuoden ajan keskittynyt tekemään juttuja, joilla voi jotenkuten elää eli lähinnä yksi- ja kaksisivisiä lehtisarjakuvia. Yksivuotinen valtion taiteilija-apuraha on parantanut hänen mahdollisuuksiaan tehdä pitkiä tarinoita.

Ensi syksynä ilmestyvä Laikku-antologian neljäs numero rakentuu kokonaisuudessaan Kallion käsikirjoittamien tarinoiden ympärille. "Noin 60-90-prosenttisesti" omaelämäkerrallisten tarinoiden toteuttajiksi on valikoitunut joukko nuorempaa piirtäjäsuolua kuten Mika Lietzen ja Ville Ranta ja Terhi Ekeboom. Myös sarjakuvista laulemien puolelle hamillisesti siirtynyt Joel Melaniemi tekee paluun, tavallaan. Albumissa on hänen vuosia sitten piirtämiensä tarina, jota ei ole julkaistu missään aikaisemmin. Myös Christer Nauvinen ja Kati Kovács ovat mukana Laikussa.

Kallio tuntuu olevan tulevissa projekteistaan mielissään. Hänestä on ollut nautinnollista tehdä vaihteeksi pidempiä kertomuksia.

- Nautin siitä, että minun ei tarvinnut tiivistää liiaksi, Mika ja Ville sarjoivat vain, että "antaa tulla vaan, ei tarvitse

pidätellä". Herrojen kanssa onkin ollut mukavaa työskennellä. He suhtautuvat sarjakuvaan samalla tavalla kuin minä heidän ikänsään, kuolemanvakavasti. Asemalaisille kyse on taidemuodosta, jolla voi sanoa mitä vain. Laikku-prosessi on kaivanut minustakin esiin hiukan vanhaa suhtautumistapaa.

Kallio paljastaa, että hänellä on periaatteessa valmiina useita räysimittäisiä albumikäsikirjoituksia. - Minulla on ollut jo vuosia valmiina noin 90-sivuinen eroottisen albumi nimeltä "Mistä ihosi alkaa". Ensin sitä yritti piirtää "Rouju", sitten sen otti ristukseen Tiitu Takalo, mutta lopulta hänkin heitti persselit sartaan. Tuskinpa etsin sille enää kolmatta piirtäjää. Otan opikseni ja jätän erotiikka-alan spesialisteille. Olihan se hyvää har-

Ville Pirinen ja Kallio antavat viime hetken ohjeita McCartneylle ja Ornette Birks Makkoselle.

joitusta pitkän albumin kirjoittamiseen. Tarina on vähän kuin "Kramppit" eroottisesta näkökulmasta, mukana on paneamisen lisäksi juoni. Pienellä työstämällä siitä saisi käsikirjoituksen Levottomat 4 -elokuvaan.

- Lisäksi teen punk-aikoihin, 70-luvun loppuun ja 80-luvun alkuun, sijoittuvaa albumia nimeltä Maalaispunkin päiväkirja. Sitä piirtää Kyky Ahonen, ja työmaa on hyvällä mallilla. Joitakin vuosia sitten tein noin 50-sivuisen täysin tekstittömän rakkausjutun saksalaiselle Ulf K:lle. Hän ei kuitenkaan syystä tai toiseksi saanut siitä tehdyksi. Halukkaat piirtäjähdokkaat voivat ilmoittautua Suuren Kurpitsan osoitteeseen.

- Suurin ongelmani albumien valmistuksen kanssa on, mistä repiä asianmukainen korvaus ihmispololle, joka ottaa urakan hoitaakseen. Jotkut väsyvät tai pakahtuvat rimakauhuun, toisista kuten Joel Melasniemestä tulee rock-tähtiä.

Pitkä Kramppi-albumi tulossa

Eikä lista lopu tähän. Syksyllä 2004 ilmestyy uusi Kramppeja ja nyrjähdyskiä -albumi. Kyse ei ole kuitenkaan stripeistä vaan pitkistä tarinasta.

- Mika Lietzenillä on pitkän Kramppi-albumin käsikirjoitus. Vuonna 2005 lienee vuorossa kokoelma-albumi Elännössä, Aviisissa ja Ilta-Sanomissa julkaistuista värillisistä Krampeistamme. Odotan pitkää albumia innolla, sillä se on mahdollisesti

elämäni paras käsikirjoitus, Kallio suitsuttaa itselleen poikkeuksellisella tavalla.

- Uusimpia yhteistyöläisiäni ovat itäiset sarjakuva-aktiivit Kimmo Niiranen, Jokke Saharinen ja Jusa Hämäläinen. Teen heidän kanssaan muutaman sivun mittaisia

© Pauli Kallio - Mika Lietzen

KRAMPPIT PARNASSOON!

Kallion pitkäikäisin sarjakuva on Kramppeja ja nyrjähdyskiä, joka alkoi Rumbassa 1991. Sittemmin lehti on ehtinyt ilmestyä ainakin Helsingin sanomissa, saman lehden Nyt-liitteessä, Ilta-Sanomissa, Aamulehdessä, Suomen Kuvalehdessä, Aviisissa ja Elanto-lehdessä. Piirtäjinä ovat toimineet Christer Nuutinen, Sami Toivonen sekä muutamissa jaksossa Katja Tukiainen ja Kati Kovács. Tällä hetkellä Kramppeja piirtää Mika Lietzen.

Mielenkiintoisena kuriositeettina mainittakoon, että sarjaalkaa ensi vuoden alusta ilmestyy Parnassossa! Oi aikoja. Jarkko Laineen kaudella kuvakin olisi ollut lehdelle kauhistus, saati sarjakuva.

sarjoja Joensuun sarjakuvaseuran albumeihin ja kohtapuoliin myös Sarjariin.

Vaikka Kallio on innostunut uusista suunnitelmistaan, hän ei ole kyllästynyt sanoma- ja aikakauslehtisarjakuviin.

- Strippi on helppo ja mukava tapa työskennellä. Voisin kirjoittaa vaikka elämäni loppuun asti jotain päivittäistä strippiä. Kun tein Palloseuraa tai Onnen lahjoja päivittäin, minulla ei ollut mainittavia ongelmia. Itse asiassa unelmoitin tilanteesta, jossa pääsisin jonkin sarjan kanssa oikein kunnan luomiskriisiin, koska olisin tehnyt sitä niin pitkään.

Vaikeinta on aloittaminen

Kallio tekee käsikirjoituksia sarja kerrallaan, pienissä nipuissa.

- Jos hommia on paljon, työskentelen johdonmukaisesti. Käytän ensin joitakin päiviä yhden sarjan tekoon, sitten saman ajan toiseen sarjaan. Tarkoituksena on tehdä riittävän suuria varastoja hätätilanteiden varalta. Siinä on tosin sellainen ongelma, että jos ei vähään aikaan tee jotain sarjaa, tuntuma voi hävitä.

- Koska ideoita voi tulla periaatteessa missä ja milloin tahansa, panen asioita muistiin ennen kuin ne katoavat. Toinen yleinen tapa työskennellä on, että yksinkertaisesti istun pöydän ääreen ja alan keksiä ideoita väkisin.

- Esimerkiksi Ornette Birks Makkoselle syntyy joskus juttuja ns. tietosanakirjamekanismilla. Katselen sat-

tumanvaraisesti tietokirjasta jonkin merkittävän asian ja alan kehittäjä tarinaa sen ympärille. Ideoilla on myös taipumusta kasautua. Jos teen jotain kässäriä, idea seuraavaan saattaa nousta kuin itsestään pintaan.

Pitkien juttujen tekeminen on huomattavasti hankalampaa. Lehtisarjakuvilla on deadline, mikä lisää toiminnan kurinalaisuutta.

- Vaikeinta on aloittaminen, toiseksi vaikeinta työhön palaaminen, kun sen on keskeyttänyt. En ole kovin hyvä keskittymään asioihin pirkäjänteisesti.

- Pitkissä jutuissa toimeen ryhtyminen voi olla melkoisen kivuliasta, mutta kyllä ne lopulta valmistuvat, kun aikansa kiusaa itseään. Esimerkiksi Christer Nuutisen 28-sivuisen Laikku-tarinan työstäminen kesti puolisen vuotta. Koko ajan vaivasi huono omatunto siitä, kun se ei ollut vielääkään valmis.

Ei kuva-arvoituksille

Sarjakuvia 20 vuotta tehnyt Kallio varmaan hymähtäisi tämän kuullessaan, mutta lyhytjänteisellä alalla hän alkaa olla jos ei nyt vanhempi valtiomies niin jonkin sortin kunniakonsuli joka tapauksessa. Hänellä on vahvat näkemykset suomalaisen sarjakuvan tämänhetkisestä tilasta.

- Kotimainen sarjakuva on muuttanut valtavasti siitä, kun aloitin omakustanteiden tekemisen. Piirtäjien taidot ovat nykyisin ihan toista luokkaa kuin 1980-luvulla. Tekijät ovat graafisesti paljon valmiimpia, ja he tekevät lehdistään todella hienoja verrattuna siihen miltä Kurpitsa näytti aikoinaan.

- Tekniikka ja osaaminen ovat siis hallussa, mutta käsikirjoittamistaidot eivät ole kehittyneet aivan samaan tahtiin. Ehkä se on hyväkin, pysynpähän leivässä, Kallio lohkaisee.

Hän pyrkii omista käsikirjoituksiinsa yleistajuisuuteen. Sarjakuva saa olla vaikka kuinka fiksu, mutta maallikonkin pitää periaatteessa kyetä ymmärtämään, mistä on kyse.

- Haluan tehdä sellaisia sarjakuvia, joista nauttiakseen ei tarvitse olla alaan syvästi vihkiytyneet asiantuntijat. Koska en ole piirtäjä enkä graafikko, ajattelen sarjakuvia ensisijaisesti tarinoina. Olen kertoja, en osaa rakennella kuva-arvoituksia.

- Monissa hyvännäköisissä sarjakuvissa on se ongelma, että ne ovat niin kuvakeskeisiä. Olisi mukavaa, jos graafisen loiston lomasta pilkahtaisi muutama oivaltava ajatus tai napakka repliikki. Muuten kaikki on vain kuvan varassa.

- En jaksaa innostua ns. taidesarjakuvista enää entiseen malliin. Sen piirit ovat eurooppalaisittainkin ajateltuna aika pienet. Samat naamat tekevät juttuja joka

PAULI KALLIO

s. 1960 Nivalassa, asuu Tampereella

- Suuri kurpitsa -lehden toimittaja 1981-1998. Kustannustoiminta jatkuu edelleen.
- sarjakuvaneuvos vuodesta 1992
- Kemian sarjakuvakilpailun voitto kahdesti, 1993 (piirtäjä Pentti Otsamo) ja 1994 (piirtäjä Joel Melasniemi)
- Puupäähattu 1994
- Lempi Grand Prix 2002

Albumit:

Kramppeja ja nyrjähdyskiä:

PK + Christer Nuutinen: Kramppeja ja nyrjähdyskiä 1 (Jalava, 1994, 2. painos 1999)
PK + Christer Nuutinen: Lisää kramppeja ja nyrjähdyskiä (Jalava, 1995)
PK + Christer Nuutinen: Kramppeja ja nyrjähdyskiä 3 (Jalava, 1997; albumien 2-3 2. yhteispainos 2000)
PK + Sami Toivonen: Kramppeja ja nyrjähdyskiä 4 (Jalava, 1998)
PK + Sami Toivonen: Kramppeja ja nyrjähdyskiä 5 (Jalava, 1999)

Ornette Birks Makkonen:

Ornette Birks Makkosen täydelliset seikkailut (Jalava, 1995)
Ornette, Elvis ja juhlamokkakengät (Suuri kurpitsa, 1998)
Ornette Birks Makkonen autiolla saarella (Suuri kurpitsa, 1999)
Ornette Birks Makkonen kohtaa luojansa (Like, 2001)
Ornette Birks Makkonen 5: Kurkku jää pystyyn (Suuri kurpitsa 2003)

FC Palloseura:

PK + Pentti Otsamo: FC Palloseura 1: Nurmikenttien kutsu (Jalava, 1998)
PK + Pentti Otsamo: FC Palloseura 2: Kenelle pillit soivat (Jalava, 1999)

Muuta:

PK + useita piirtäjiä: Suuri kurpitsa 20 ("PK-teemanumero", 1988)
PK + useita piirtäjiä: Pieniä tapauksia keskikokoisen ihmisen elämästä (Suuri kurpitsa, 1992)
PK + Jouni "Jone" Mattila: Kovaksi keitetyn munan arvoitus (Suuri kurpitsa, 1998)
PK + Tomi Riionheimo: Tämä tarina on tosi eli omaelämäkerrallinen sarjakuva-albumi (Suuri kurpitsa, 1998)
PK + J. Tilsa: Postimies Niilo (Like, 2001)
PK + Karri Laitinen: Sarjakuvantekijä seikkailee (Suuri kurpitsa, 2001)
Kauas pallot karkaavat. Gotham City FC:n tarina. (Kirja Kallion ja muutaman muunkin sarjakuva-alan toimijan jalkapalloseurasta. Toim. Pauli Kallio, Jukka Partanen ja Kari Suihkonen. Suuri kurpitsa, 2002)

Englanniksi:

PK + Christer Nuutinen: Cramps And Strains And Other Stories (Suuri kurpitsa, 1995)
Ornette Birks Makkonen Speaks Fluent English (Suuri kurpitsa, 1996)
PK + J. Tilsa: Neil the Postman (Suuri kurpitsa, 2002)

antologaan. Siitä tulee sellainen tunne, että kyse on kehästä, jossa asialle vihkiytyneet tekevät taidetta toisilleen, eikä muilla ole siinä ringissä mitään sijaa.

- Voi tietysti olla, että ongelma on lähinnä minussa. Kurpitsan aikaan kävin tiivistä kirjeenvaihtoa eri maiden julkaisijoiden ja piirtäjien kanssa, mutta lopulta

väsyin. Tämän hetken eurooppalainen avantgardesarjakuva on lähempänä kuvataiteita kuin vaikkapa elokuvaa tai kirjallisuutta. Sellaista tarvitaan ehdottomasti, mutta en vain ole itse siitä kovin kiinnostunut. Nyt tuntuu luontevammalta etsiä tuoreita taidenautintoja musiikista ja kirjallisuudesta kuin sarjakuvista. ■

Suomalaisia sarjakuväkäsikirjoittajia

Useimmat suomalaiset sarjakuvantekijät piirtävät itse tarinansa. Aina omat kyvyt eivät ole riittävät parhaan mahdollisen tuloksen tuottamiseen. Silloin kannattaa yhdistää voimansa sellaisen henkilön kanssa joka hallitsee sarjakuvittamisen. Käsikirjoittajista löytyy kirjailijoita, mainosmiehiä, muusikoita ja radioamatöörejä. Historiallisesti skaalet ulottuvat Hillari Viherjuuresta (alias Veli Giovanni) ja Jalmari Finnestä (Janne Ankanen) Mika Waltariin (Kieku ja Kaiku), Raul Roineesta (Antti Puuhaara) Reino Helismaan (Maan mies Marsissa) kautta aina Pertti "Pertsu" Reposeen (Sarvikuonojen maa).

Asko Alanen (s. 1956), toimittaja, suomentaja, tekstaja, kriitikko. Pahkasikaan piirtänyt Alanen on kirjoittanut ja sovittanut suomalaisten Korkeajännitys-julkaisujen tarinoita sarjakuva-asuun yhteistyössä Samuli "Samson" Lintulan ja Jouko Ruokosen kanssa. Suomikorkkareista tunnetuimmat ovat kansalaissotatarinat Vapauden tulikaste ja Taisoon työkansan puolesta.

Tapani Bagge (s. 1962), kirjailija. Jari Rasi piirsi Baggen kirjoittaman tarinan Jäljet lumessa Iltä-Sanomiin toukokuussa 1999. Lisäksi käsikirjoituksia Muumi-lehden sarjoihin.

Petri Hannini (alias Hänninen, s. 1973), kirjailija, kriitikko, piirtäjä. Sovitti MacBethin Petri Hiltusen piirrettä-

väksi. Hannini on kirjoittanut lasten- ja nuortenkirjoja, kuvittanut mm. Kritiikin Uutisia ja tehnyt käsikirjoituksia eri piirtäjille.

Timo Iivari (s. 1976), copywriter, on tehnyt yhteistyötä mm. Tomi Tuomisen kanssa KungFu Poliisit -sarjassa. Nykyisin piirtäjäkumppanina on Ville Pirinen (Toronto 10, Judo-rajavartijat).

Vesa Ilmaranta (s. 1960), copy, kuvataiteilija, muistetaan esimerkiksi Arto Nyysösen kanssa tehdyistä Neekeriarstie-albumeista. Hän on kirjoittanut myös mainossarjakuvia, esimerkkinä Maria Björklundin piirtämät Alepa-stripit. Ilmarannan uusin sarja on Timo Kähkösen kanssa tehty, viikottain ilmestyvä Paikallisuutisia, jota julkaisee tällä hetkellä 13 lehteä.

Toni Jerrman (s. 1964), Tähtivaeltajan päätoimittaja. Omien lehtikokeilujen jälkeen Jerrman luopui piirtämisestä ja kirjoitti sarjoja Ilkka Ruokolalle, Anssi Rauhalalle ja P. A. Manniselle. Nämä sarjat on enimmäkseen julkaistu Tähtivaeltajassa, joitakin juttuja myös Marvinissa. Petri Hiltunen sarjakuvitti Jerrmanin kirjoittaman kauhutarinan esikoisalbumiinsa Hysteria.

Jari "Jarse" Lehtikoinen (s. 1967) riimittelee Riekua ja Raikua yhdessä Tomi Riionheimon ja Hannu Lajusen kanssa.

Sari Luhtanen (s. 1961), suomentaja. Tiina Pajun piirtämät Maisa ja Kaarina

© Paretskoi - Heikkilä

Juho Juntusen oloinen Vanhojen herrojen setä opastaa nuorempaa herraa Paretskoin ja Heikkilän käsikirjoituksen mukaisesti.

aloittivat ystävyytensä esittelyn Kemin sarjakuvakilpailussa 1986, ja seuraavasta vuodesta lähtien sarja on ilmestynyt Annassa. Lehti-lempin Luhtanen ja Paju saivat 1991, Kemin kilpailun voitto tuli 1992 Pentti Nuortimon piirtämästä sarjasta Pieni vampyyritarina. Parhaiten Luhtanen tunnetaan Simpsonit-sarjan oivista käännöksistä, kahta jaksoa lukuunottamatta hän on suomentanut ne kaikki.

Jyrki Paavola (s. 1944), toimittaja. Nimimerkeillä Jykä, Tom Comix ja S. A. Tiainen kirjoittava Paavolan tunnetuin teos on Risto "Rike" Nurisalon kanssa tehty kielikuvasarjis Puutaheinää, joka on ilmestynyt Hymy-lehdessä vuodesta 1965. Nurisalo ja Paavola tekivät samaan lehteen myös Runtelia sekä Nykypostiin sarjoja Etsivätoimisto Hämäläinen & Nieminen sekä Niemiset. Miestenlehti Kallessa ilmestyy Iso-Kalle, jota piirsi aluksi Nurisalo, sitten Veli-Pekka Alare ja nykyisin Timo Kokkila. Paavola ja Nurisalo saivat puupäähatun 1992.

Markku Paretskoi (s. 1956), kaupparatsu, toimittaja. Pahkasian entinen päätoimittaja loi yhdessä Pauli Heikkilän kanssa Vanhat Herrat. Muita käsikirjoituksia mm. Timo Kokkille, Jussi "Juba" Tuomolalle, Jouko Nuoralle ja Timo "Timppa" Mäkelälle.

Juha Ruusuvoori (s. 1957), kirjailija. Teki Pahkasiassa yhteistyötä mm. Paretskoin kanssa. Kansan Uutisten viikkolehdestä on ilmestynyt useita Ruusuvooren, Jukka Parkkarin ja Timppa Mäkelän poliittisia

Juha Ruusuvooren riimitelmä ja Jari Rasin piirtämä Ekovaarat ilmestyy Pirkassa.

satriirisarjoja. Kymmeniä käsikirjoituksia Muumi-lehteen. Pirkassa ilmestyy Jari Rasin piirtämä, riimitelty Ekovaarat.

Pekka Seppänen (s. 1960), Talouselämä-lehden päätoimittaja. Useita sarjoja yhteistyössä Jari Panzarin ja Pertti Hämäläisen kanssa. Näistä tunnetuimpia ovat Teuvo Lyly, Me Muut, Radio Otto, Pomo + Väisänen ja Loikkaset. Käsikirjoituksia myös Mauri Kunnakselle, Juba Tuomolalle, Martti Sirolalle, Matti Remekselle ja Pentti Nuortimolle.

Teppo Sillantaus (s. 1962, toimittaja) ja **Mikael Gylling** (s. 1962, arkkitehti) käsikirjoittavat kiisteltyä ja kiiteltyä Naisen kanssa-sarjaa, jota Stéphane Rosse kuvittaa. Naisen kanssa ilmestyy nykyisin myös Nyt-liitteen ulkopuolella viidessä maakuntalehdessä.

Johanna Sinisalo (s. 1958), kirjailija. Piirsi aluksi itse, kunnes tapasi Hannu Mänttärin Tampereen sarjakuvaseuran kokouksessa. Sinisalo/Mänttärin eli S/M-productionsin sarja Tiskivuoro alkoi ilmestyä Ylioppilaslehdessä 1988, ja siirtyi edelleen Uusi Nainen-lehteen. Tähän mennessä sitä on ilmestynyt 160 jaksoa. Muita sarjoja ilmestynyt erityisesti Sarjarissa. Kemin kilpailussa menestystä on tullut 1984 ja 1985, näinä vuosina toinen sija sekä kilpailun voitto 1986 sarjalla Taidetta taiteen vuoksi. Sinisalo on kirjoittanut Muumeja sekä novelli- että strippisarjojen muodossa. Menestynein hän on kuitenkin kirjailijana. Sinisalon Scifinovellit ovat voittaneet lukuisia alan

Trio Hämäläinen-Panzar-Seppänen lykkii sanoja Lylyn suuhun.

palkintoja. Finlandia-palkinnon Sinisalo voitti vuonna 2000 esikoisromaanillaan Ennen päivänlaskua ei voi.

Jukka Torvinen (s. 1960) ja **Kimmo Torvonen** (s. 1964), mainonnan suunnittelijoita, kustannustoimittajia ym.. Veljesten ToTo-tuotanto sai vuonna 1993 luvan Lars Janssonilta aloittaa uudelleen Muumi-sarjakuvastripin teko. Sanoma-lehtimuumien piirtäjänä toimii Matti "Niffe" Nisula.

Markku Uusitalo (s. 1964), copy. Loi Suomen tunnetuimman epäsupersankarin, Kapteeni Hyperventilaattorimiehen yhdessä Anssi Rauhalan kanssa. Tähtivaeltajassa ilmestyneen sarjan piirtämistä jatkoi Petri Hiltunen ja käsikirjoittajana vieraili Johanna Sinisalo, kunnes Uusitalo ja Rauhaala päättivät päästää sankarinsa päiviltä.

Timo Varpio (s. 1970), käsikirjoittaja. Yhteistyö Sami Toivosen kanssa tuotti kunnianhimoiset albumit OM ja Kunin-gaspolku. Varpio ja Kimmo Turunen voittivat Liken sarjakuvakilpailun albumilla Koira hyvään kotiin 1997. Lisäksi Varpio on kirjoittanut sarjoja mm. Kyky Ahoen, Juha "Jii" Roikosen ja Timo Kähkösen piirrettäviksi. Hän on palkittu myös käsikirjoituksistaan tv-sarjoihin, joista mainittakoon esimerkiksi Kultakuume.com, Isänmaan toivot, Skene ja Me Stallarit.

Vesa Kataisto

Lähde: Heikki Jokinen ja Kalervo Pulkkinen (toim.): Suomalaisen Sarjakuvan Ensyklopedia. Kemin Sarjakuvakeskus 1996.

